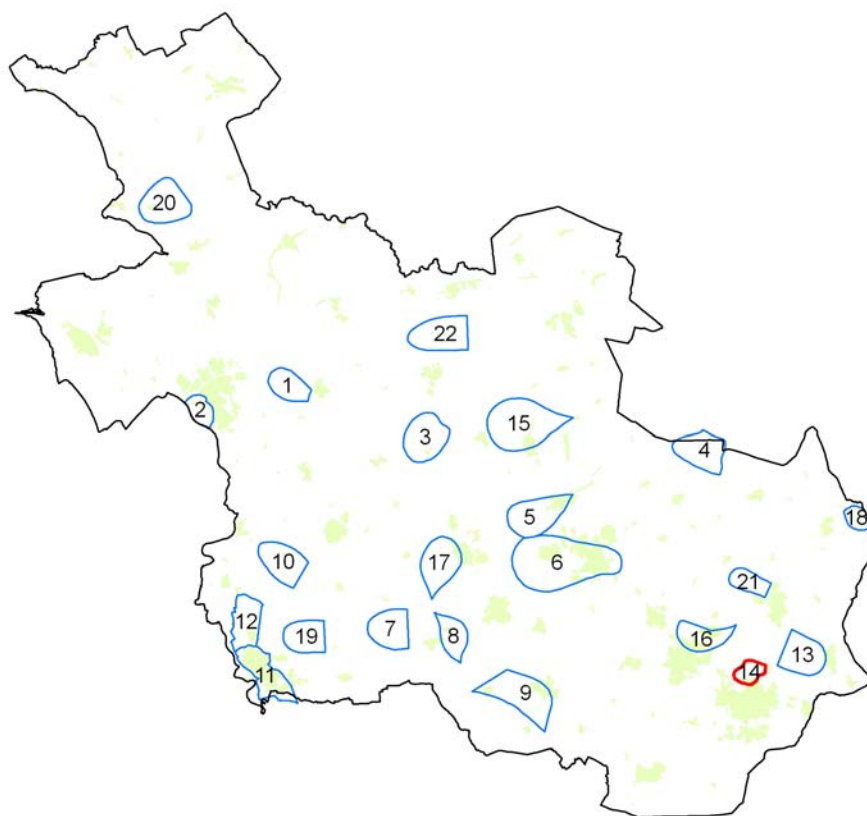

Gebiedsdossiers drinkwaterwinningen Overijssel

Deel 2: Enschede-Weerseloseweg

Provincie Overijssel

Eenheid Water en Bodem

Colofon

Datum

December 2010

Auteur

C. van den Brink, Royal Haskoning
J.H. van Grootheest, Royal Haskoning
I. Hans, Royal Haskoning
A.R. van Lienden, Provincie Overijssel
C. Steinweg, Royal Haskoning

Project / kenmerk

9W2546

Inlichtingen bij

A.R. van Lienden
Provincie Overijssel
038 499 78 66

Adresgegevens

Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
www.overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

Het gebiedsdossier Enschede-Weerseloseweg dient in samenhang gelezen te worden met
Deel 1. Inleiding en Handleiding.

Inhoudsopgave

14	Winning Enschede-Weerseloseweg	1
14.1	Beschrijving van de winning	1
14.1.1	Inleiding	1
14.1.2	Intrekgebied	3
14.1.3	Kwetsbaarheid van het watersysteem	4
14.1.4	Beoordeling ruwwater: beschrijving	6
14.2	Beschrijving van de bronnen van verontreiniging	6
14.2.1	Diffuse bronnen	6
14.2.2	Puntbronnen	8
14.2.3	Lijnbronnen	9
14.2.4	Beschermingsbeleid en -praktijk	11
14.3	Analyse risico's	12
14.3.1	Belasting met diffuse bronnen	12
14.3.2	Belasting met puntbronnen	13
14.3.3	Belasting met lijnbronnen	15
14.3.4	Planologische bescherming	16
14.3.5	Calamiteitenplannen	17
14.4	Resultaten analyse en mogelijke maatregelen	18

14 *Winning Enschede-Weerseloseweg*

14.1 Beschrijving van de winning

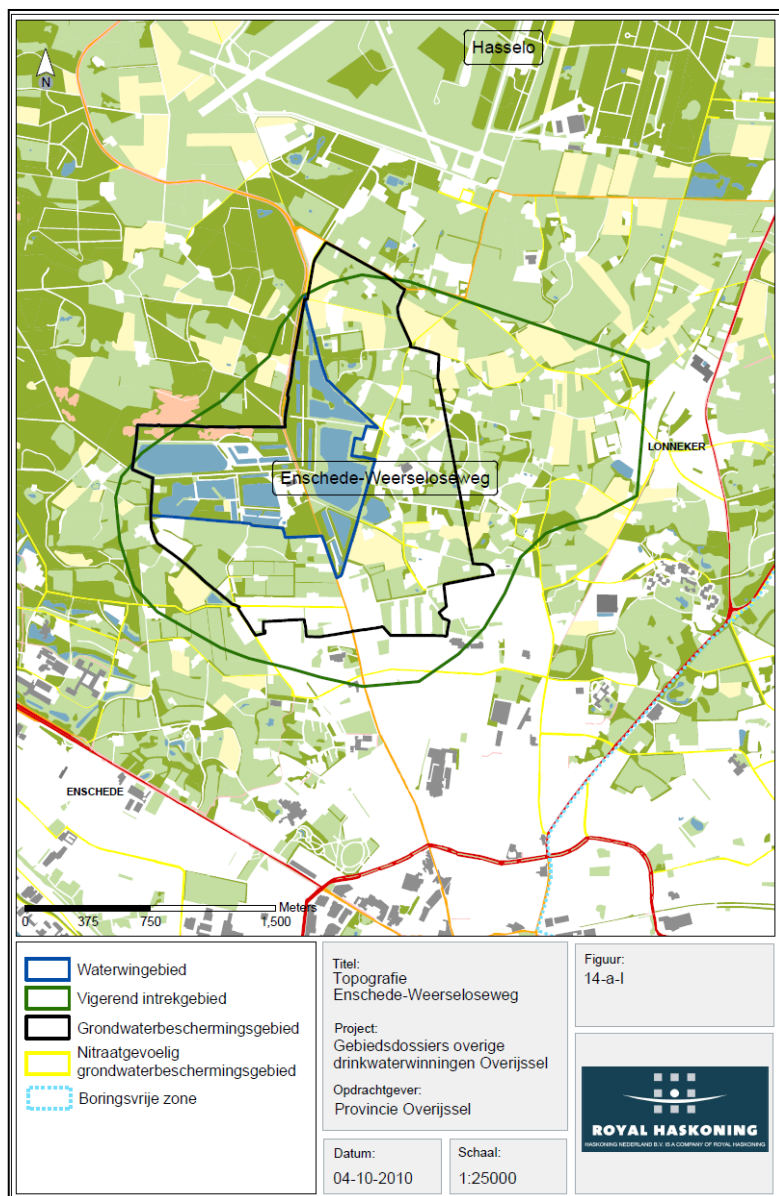
14.1.1 Inleiding

De winning Enschede-Weerseloseweg ten noorden van Enschede (figuur 14.1)¹. Het is een freatische winning, wat betekent dat het water uit de eerste watervoerende bodemlaag gewonnen wordt, die niet wordt afgesloten door een slechtdoorlatende laag. De winning van het grondwater is gestart in 1892. Vanaf 1950 bestond de winvergunning uit een onttrekking van 7 mln m³/jaar bij een infiltratie van water uit het Twentekanaal (5,5 mln m³/jaar). Bij de brand bij Vredestein in 2003 raakte het Twentekanaal ernstig vervuild door het gebruikte bluswater. De winning Enschede-Weerseloseweg is toen gestaakt en omgebouwd tot een grondwaterwinning. De onttrekking van grondwater vindt plaats op een diepte van circa 5 tot 10 meter beneden maaiveld (m-mv). Het vergunningsdebiet is 1,50 miljoen m³/jaar. De werkelijk onttrokken hoeveelheden in de periode 2005-2009 varieerde tussen de 0,51 en 0,96 miljoen m³/jaar. Verwacht wordt dat de grondwaterwinning invloed zal hebben op Lonnekerweerd en het Hof Espelo.

Het gebiedsdossier betreft een beschrijving van de huidige situatie en huidige risico's. Toekomstige ontwikkelingen zijn hierin niet opgenomen, maar worden meegenomen in het proces dat volgt na vaststelling van het gebiedsdossier .

¹ De figuurnummering in het rapport wijkt af van de nummering volgens de structuur uit de tabellen 2.1, 2.2 en 2.4 in Deel 1. Inleiding en Handleiding.

Figuur 14.1 Topografische ligging Enschede-Weerseloseweg

Van de kwaliteit van het grondwater zijn weinig gegevens bekend.

Het grondwater wordt behandeld en gezuiverd, zodat het leidingwater aan de wettelijke eisen voldoet. De zuivering bestaat uit beluchting, voorfiltratie en actiefkoolfiltratie met UV-desinfectie.

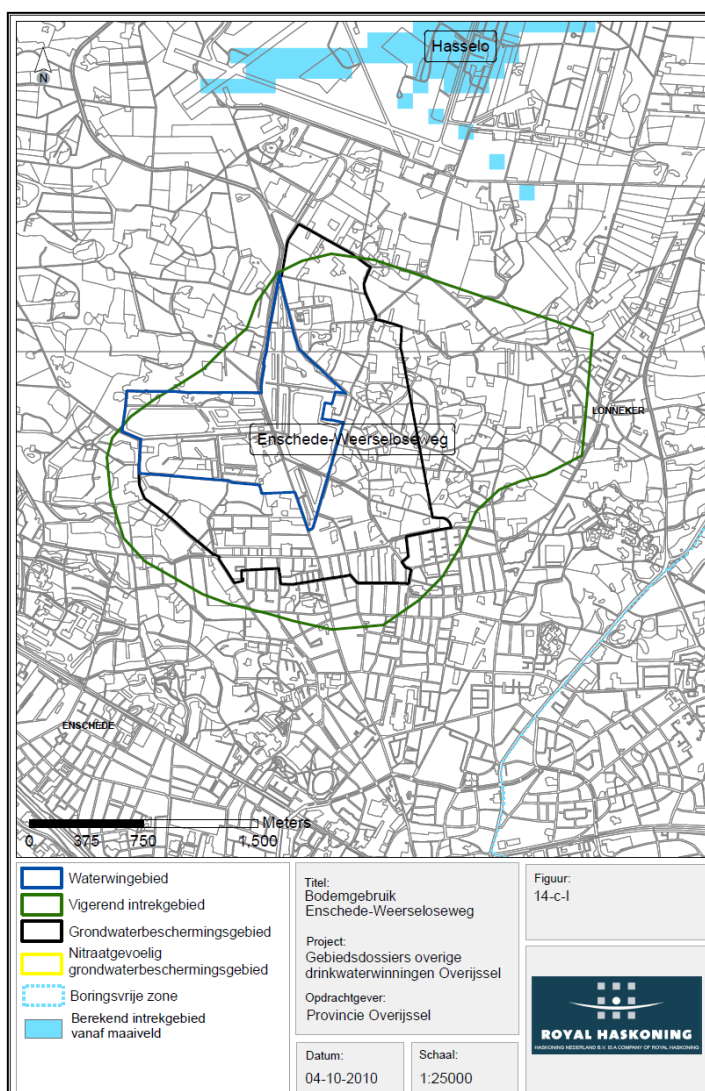
14.1.2 Intrekgebied

Het intrekgebied vanaf maaiveld is het gebied waarbinnen grondwater vanaf maaiveld in de winning terecht komt. Het intrekgebied vanaf maaiveld voor de winning Enschede-Weerseloseweg is niet berekend. Vanwege de aanwezigheid van verschillende leemlagen in het pakket waaruit wordt onttrokken, is het niet mogelijk om een betrouwbare berekening te maken. Vooralsnog wordt gebruik gemaakt van de beschikbare zoneringen om daarmee 'zoekgebieden voor maatregelen' te bepalen.

In de Omgevingsverordening Overijssel 2009 is het vigerend intrekgebied aangegeven. De buitenste contour van het vigerend intrekgebied en van het grondwaterbeschermingsgebied wordt daarom aangehouden als grens van het gebiedsdossier. Potentiële bedreigingen binnen deze buitenste contour zullen mogelijk risico's met zich mee brengen wanneer die de winning of individuele putten kunnen bereiken.

Het grondgebruik in het gehele gebied bestaat voor het grootste gedeelte uit landbouw, met daarnaast een substantiële hoeveelheid stedelijk gebied en verspreid enkele stukken bos.

Figuur 14.2 Intrekgebied vanaf maaiveld en vigerend intrekgebied drinkwaterwinning Enschede-Weerseloseweg

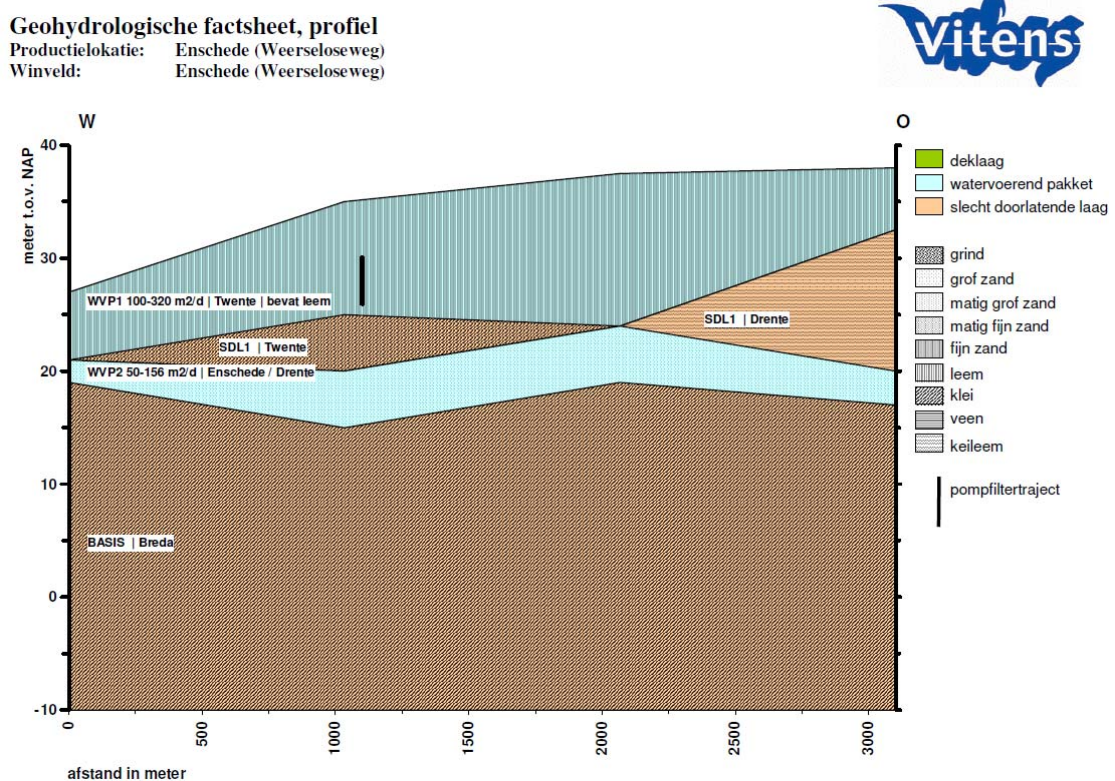
14.1.3 Kwetsbaarheid van het watersysteem

De kwetsbaarheid van de winning is afhankelijk van de geohydrologische opbouw van het watersysteem. Het grondwater wordt onttrokken op een diepte van circa NAP 29 tot NAP 24 meter, uit het eerste watervoerende pakket. Dit pakket is circa 10 meter dik en bestaat uit fijn zand met daarin verschillende leemlagen, afkomstig uit de Formatie van Twente.

Onder de winning bevindt zich een tot 5 meter dikke laag klei, tevens afkomstig uit de Formatie van Twente. Daaronder bevindt zich het tweede watervoerende pakket, van circa 5 meter dikte en bestaande uit grof zand uit de Formatie van Enschede/Drente. Dit pakket rust op een basis van klei uit de Formatie van Breda, waarvan de bovenkant ter hoogte van de winning op circa NAP 15 meter ligt.

Een schematisatie van het geohydrologisch profiel is weergegeven in figuur 14.3.

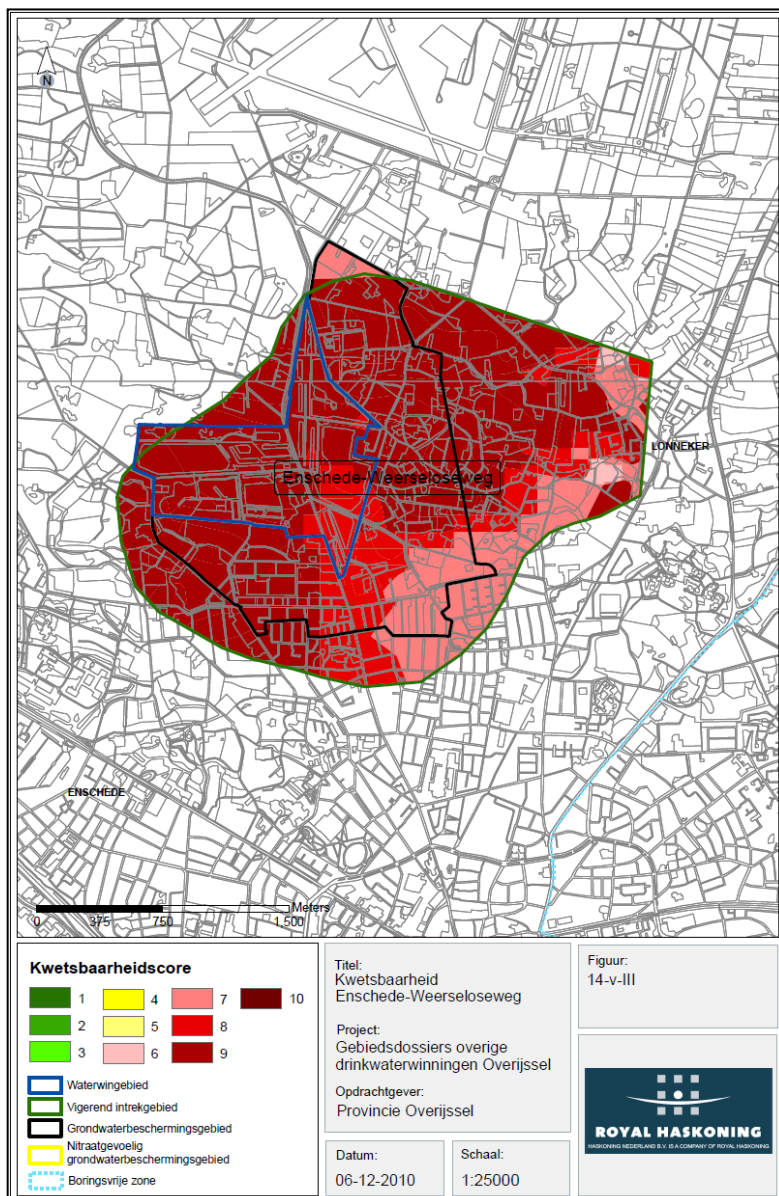
Figuur 14.3 Schematisatie geohydrologisch profiel Enschede-Weerseloseweg
(Bron: Vitens)

Het grondwater wordt gevoed met neerslag. Vanwege de ondiepe ligging van de winputten (circa 5 tot 10 meter beneden maaiveld) in een zandige bodem, zijn de verblijftijden van neerslag vanaf maaiveld naar de winputten naar verwachting relatief beperkt.

De fysische kwetsbaarheid is geschat op basis van de REFLECT methodiek. Hierbij zijn de bodemkaart, dikte van slechtdoorlatende lagen boven putfilters en reistijden vanaf maaiveld beoordeeld en gecombineerd. Omdat de verblijftijden vanaf maaiveld niet zijn berekend, is binnen de REFLECT methodiek uitgegaan van een verblijftijd van minder dan 10 jaar (op basis van expert judgement). Vanwege de ondiepe ligging van de winputten zijn de verblijftijden naar verwachting kort. Uit de verschillende kaartbladen is een kwetsbaarheidskaart berekend (zie figuur 14.4).

Figuur 14.4 Fysische kwetsbaarheid Enschede-Weerseloseweg vastgesteld met de REFLECT-methodiek

Uit figuur 14.4 blijkt dat de winning Enschede-Weerseloseweg zeer kwetsbaar is. De kwetsbaarheid wordt voor een belangrijk deel bepaald door de korte verblijftijden en de afwezigheid van een slechtdoorlatende laag. Alleen aan de zuidoostkant van het vigerend intrekgebied komt een slechtdoorlatende laag voor, resulterend in een matige kwetsbaarheid in een deel van het gebied. De winning als geheel wordt daardoor beoordeeld als een kwetsbare winning.

14.1.4 Beoordeling ruwwater: beschrijving

Oorspronkelijk werkte de winning Enschede-Weerseloseweg grotendeels via het principe van infiltratierugwinning. Hiervoor werd water uit het Twentekanaal gebruikt. Echter, het oppervlaktewater deel van de winning is gestopt na de brand bij Vredestein (augustus 2003), omdat tijdelijk ernstige vervuiling van het bovenpand van het Twentekanaal optrad. Inmiddels is de winning omgebouwd tot een grondwaterwinning.

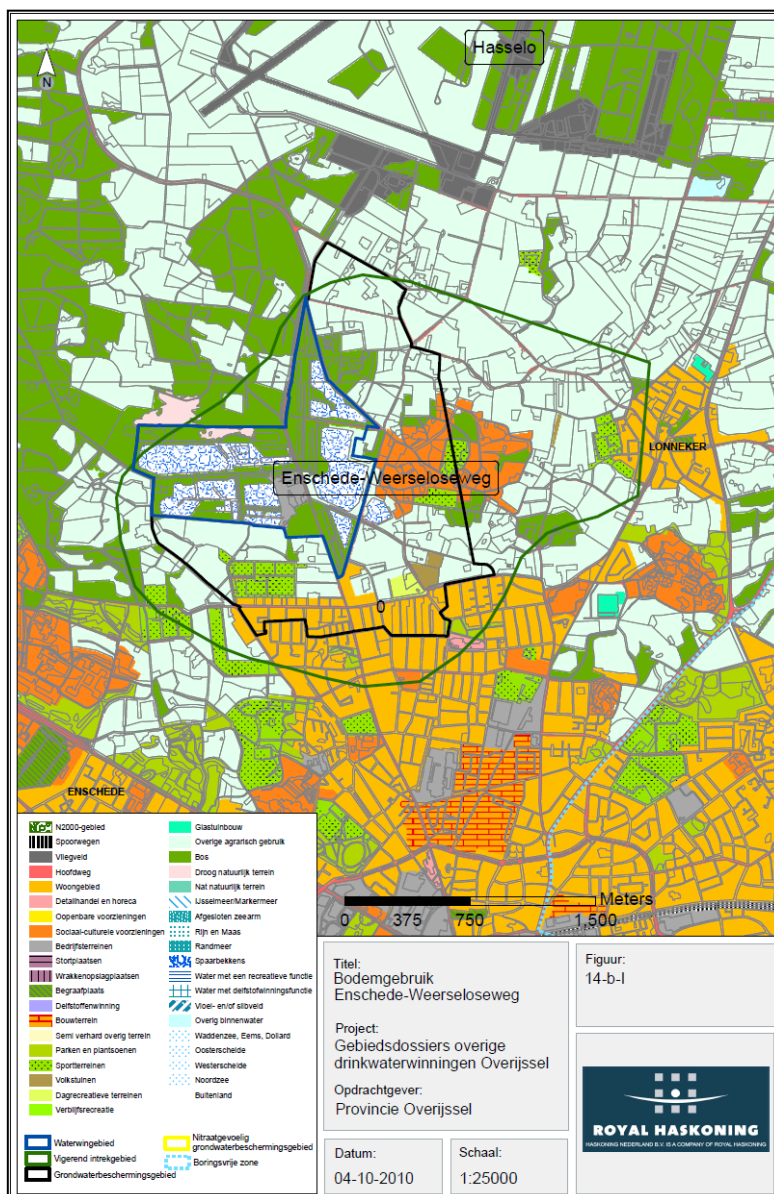
Deze recente verandering leidt ertoe dat er geen betrouwbare meetgegevens van de ruwwaterkwaliteit beschikbaar zijn. De toetsing van de ruwwaterkwaliteit aan de normen van de Drinkwaterwet is daarom niet uitgevoerd. Desondanks is menselijke beïnvloeding naar verwachting direct zichtbaar in de kwaliteit van het onttrokken ruwwater. Dit wordt veroorzaakt door de ondiepe ligging van de winputten in het zandige eerste watervoerende pakket en de afwezigheid van goed ontwikkelde scheidende lagen.

14.2 Beschrijving van de bronnen van verontreiniging

14.2.1 Diffuse bronnen

Figuur 14.5 geeft het ruimtegebruik weer in de omgeving van de winning Enschede-Weerseloseweg (CBS, 2003). Uit figuur 14.5 is af te leiden dat het vigerend intrekgebied en het grondwaterbeschermingsgebied voor een groot gedeelte bestaat uit landbouwgebied. In het zuiden van het gebied ligt een deel van de bebouwde kom van Enschede en in het oosten van Lonneker. Centraal in het gebied komen sociaal-culturele voorzieningen voor en op diverse plaatsen in het gebied bos en sportterreinen. Het waterwingebied bestaat grotendeels uit spaarbekkens. Voorts komen in het vigerend intrekgebied en grondwaterbeschermingsgebied volkstuinen, dagrecreatieve terreinen, parken en plantsoenen, detailhandel en droog natuurlijk terrein voor.

Figuur 14.5 Ruimtegebruik in het vigerend intrekgebied Enschede-Weerseloseweg

Bestrijdingsmiddelengebruik gemeente Enschede

Bij het verwijderen van onkruid in het openbaar groen worden geen chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt. Het onkruid wordt met de schop of handmatig verwijderd.

Onkruid op verharding is een stuk lastiger te verwijderen. Zonder chemische middelen is dat praktisch niet haalbaar omdat de wortels niet goed verwijderd kunnen worden. In eerste instantie wordt het onkruid verwijderd met borstelmachines, heet water of branden. Op plaatsen waar dit niet mogelijk is door bijvoorbeeld obstakels of verhardingstype wordt op een beperkte selectieve methode chemische bestrijdingsmiddelen ingezet. Dit is alleen toegestaan met het middel RoundUp Evolution (bron: www.enschede.nl).

14.2.2 Puntbronnen

Een overzicht van de puntbronnen staat weergegeven in figuur 14.6. In deze figuur is onderscheid gemaakt in zowel UBI-score als de zogenaamde categorie-indeling.

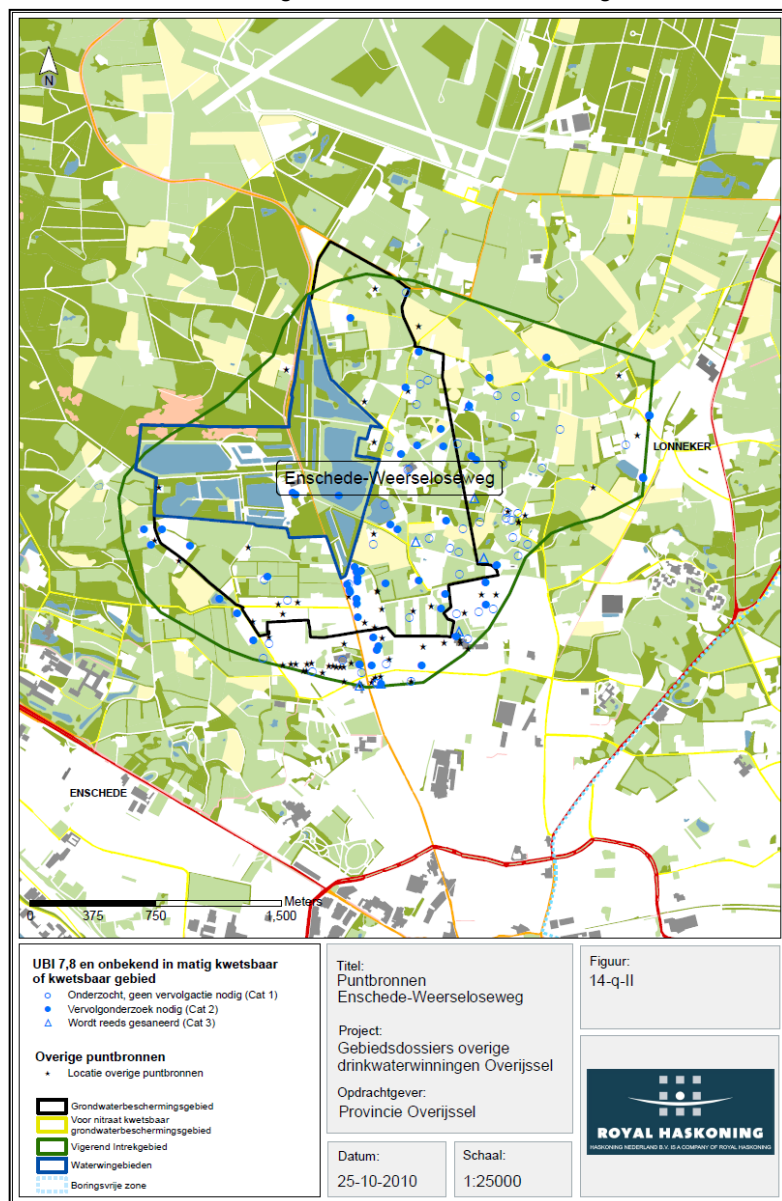
De UBI-code is een score om de ernst en omvang van de potentiële puntbron in te beeld te brengen. Hierbij zijn de puntbronnen geclassificeerd volgens UBI 1-4, UBI 5 en 6 en UBI 7 en 8. Alleen de puntbronnen zijn geselecteerd die liggen binnen de grens van het gebiedsdossier (de buitencontour van het grondwaterbeschermingsgebied en het vigerend intrekgebied). In dit gebied liggen in totaal 188 puntbronnen.

Daarnaast is van de puntbronnen aangegeven in welk onderzoeksstadium ze verkeren, via de categorie waarin ze voorkomen, namelijk:

- categorie I: onderzocht, geen vervolgactie nodig;
- categorie II: vervolgonderzoek nodig;
- categorie III: wordt reeds gesaneerd.

Als basis voor de selectie van puntbronnen is gebruik gemaakt van het rapport 'Bepaling saneringsmaatregelen puntbronnen in relatie tot KRW doelen in de provincie Overijssel' (Van Oorschot en Van den Brink, 2008).

Figuur 14.6 Puntbronnen die een aandachtspunt vormen op basis van de UBI-score in het vigerend intrekgebied en het intrekgebied vanaf maaiveld van de winning Enschede-Weerseloseweg

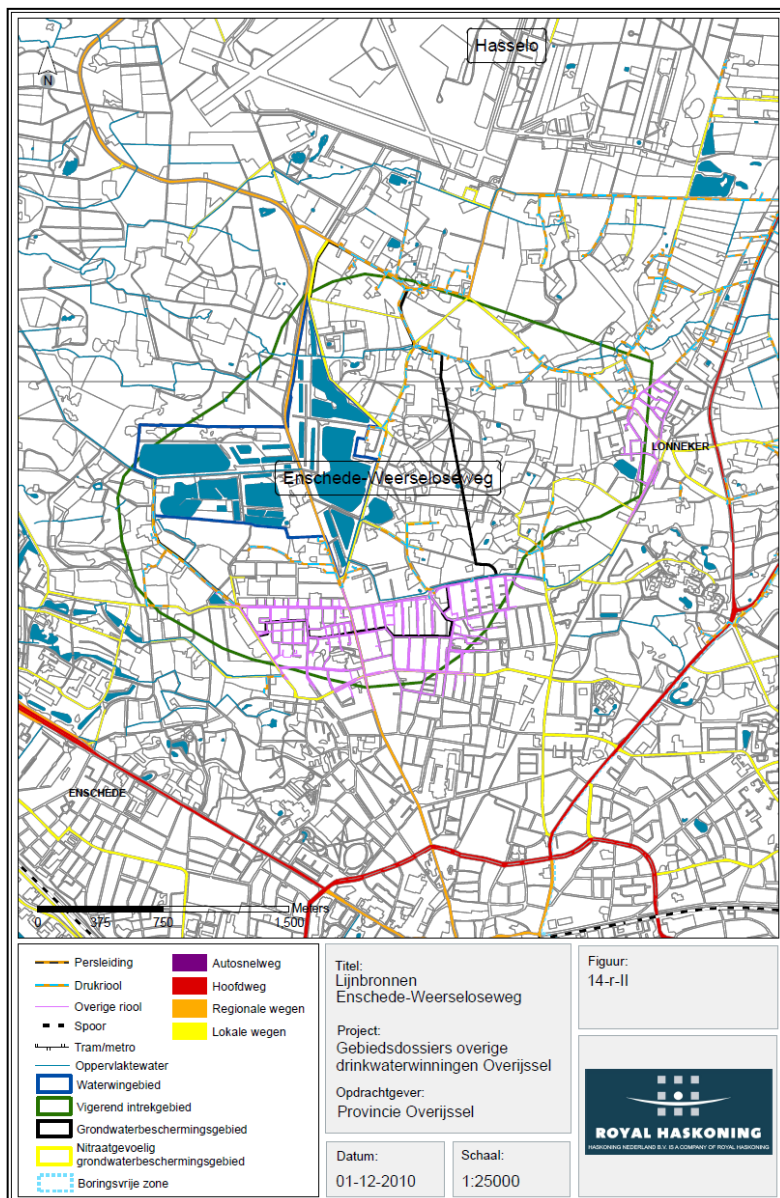

14.2.3 Lijnbronnen

De belangrijkste lijnbronnen in de omgeving van de winning Enschede-Weerseloseweg zijn weergegeven in figuur 14.7. De belangrijkste lijnbronnen binnen de grens van het gebiedsdossier zijn:

- Hoofdweg N737 (Weerseloseweg).
- Verschillende regionale en lokale wegen.
- Verschillende typen riolen.
- Verschillende sloten en watergangen.

Figuur 14.7 Lijnbronnen in de omgeving van de winning Enschede-Weerseloseweg

Rioolbeheer gemeente Enschede

In de bebouwde kom van de gemeente Enschede ligt een vrijverval riolering. Deze is in het gebied aangelegd tussen 1960 en 1966, met een paar uitzonderingen die later zijn aangelegd. De huidige toestand van de vrijverval riolering is complex en wordt op basis van inspectiegegevens en normen indien nodig gedetailleerd (met videobeelden) bekeken. Uit de beelden blijkt dat de riolering in goede staat verkeert. Het gehele stelsel wordt eens in de 10 jaar geïnspecteerd nadat de rioolstrengen een leeftijd hebben bereikt van 45 jaar. De riolering wordt eens per 7 jaar gereinigd.

In het buitengebied van de gemeente Enschede ligt een drukriolering. De toestand van deze drukriolering is goed. Alle leidingen zijn uitgevoerd van polyetheen (PE), de pompen verkeren allen in een goede staat. Elk jaar is er regulier onderhoud aan de kastjes en de pompen. Regelmatig worden de leidingen van de drukriolering gereinigd.

Voor zowel het vrijverval riol en het drukriool geldt dat storingen en klachten terstond worden verholpen.

14.2.4 Beschermingsbeleid en -praktijk

Provinciaal en Rijksbeleid

Voor de drinkwaterwinning Enschede-Weerseloseweg zijn in de Omgevingsverordening Overijssel 2009 drie beschermingszones weergegeven, het waterwingebied, het grondwaterbeschermingsgebied en het intrekgebied (vigerend intrekgebied).

In de Omgevingsverordening zijn regels voor gedragingen binnen en buiten inrichtingen voor deze gebieden opgenomen. Voorts is in de Omgevingsverordening het volgende opgenomen ten aanzien van de planologische bescherming van deze gebieden in bestemmingsplannen:

2.13.2 Waterwingebieden

Bestemmingsplannen voorzien in een specifieke aanduiding voor waterwingebieden waarbij alleen functies zijn toegestaan die ten dienste staan aan de drinkwaterwinning.

2.13.3 Grondwaterbeschermingsgebieden en intrekgebieden

Bestemmingsplannen voorzien in een aanduiding voor grondwaterbeschermingsgebieden en intrekgebieden waarbij alleen functies worden toegestaan die harmoniëren met de functie voor de drinkwatervoorziening.

Voor wat betreft het intrekgebied wordt er vanuit gegaan dat het vigerend intrekgebied in bestemmingsplannen dient te worden opgenomen en niet het berekend intrekgebied vanaf maaiveld. Het vigerend intrekgebied is immers bestuurlijk vastgesteld en het berekend intrekgebied vanaf maaiveld niet.

In bijlage 5 van de handleiding is een overzicht gegeven van de voor grondwaterbescherming relevante beleidskaders van het Rijk en de provincie. In dit overzicht zijn ook de belangrijkste doelen opgenomen.

Bestemmingsplannen

Het vigerend intrekgebied, het grondwaterbeschermingsgebied en het waterwingebied van de drinkwaterwinning Enschede-Weerseloseweg overlapt met verschillende bestemmingsplannen in de gemeente Enschede. Het waterwingebied ligt geheel in het bestemmingsplan Buitengebied. Het grondwaterbeschermingsgebied overlapt met de bestemmingsplannen Buitengebied, Enschede Noord, Bolhaar Roessingh en 't Vaneker. Het vigerend intrekgebied overlapt met al deze bestemmingsplannen en daarnaast met het bestemmingsplan Lonneker.

Lopende projecten

In de omgeving van de winning Enschede-Weerseloseweg komen de volgende lopende projecten voor:

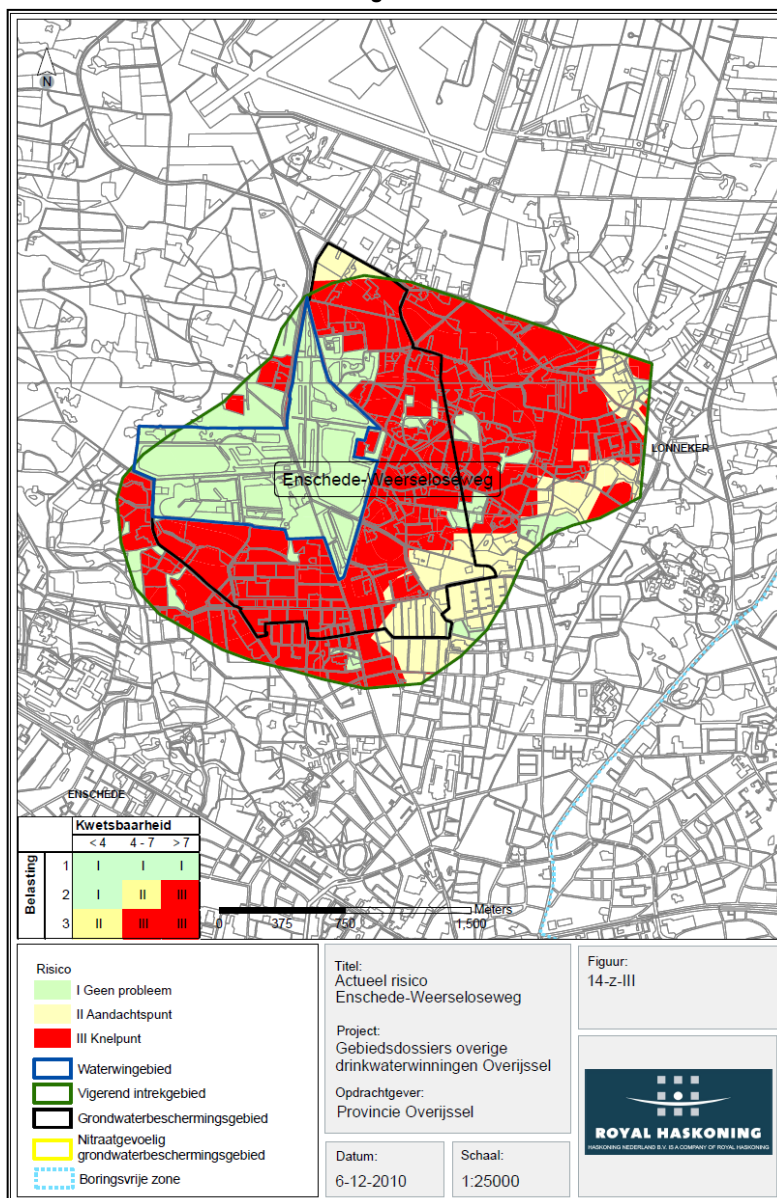
- Ontwikkelen van het woongebied 't Vaneker (structuurvisie/omgevingsvisie). Voor delen van het gebied zijn reeds enkele RO-procedures (artikel 19 WRO, bestemmingsplan) gevoerd.
- Ontwikkelingen rondom het voormalige militaire terrein Zuidkamp.
- Het vigerend intrekgebied overlapt met het zoekgebied van de noordwestelijke verkeersontsluiting van de gemeente Enschede (Noord-West Tangent).

14.3 Analyse risico's

14.3.1 Belasting met diffuse bronnen

Uitgaande van de CBS bodemgebruiksk kaart is een inschatting gemaakt van de actuele risico's door de beoordeling van de diffuse belasting te combineren met de fysieke kwetsbaarheid van de winning. Een ruimtelijk overzicht van de actuele risico's staat weergegeven in figuur 14.9.

Figuur 14.9 Actuele risico's gerelateerd aan het huidige landgebruik in Enschede-Weerseloseweg

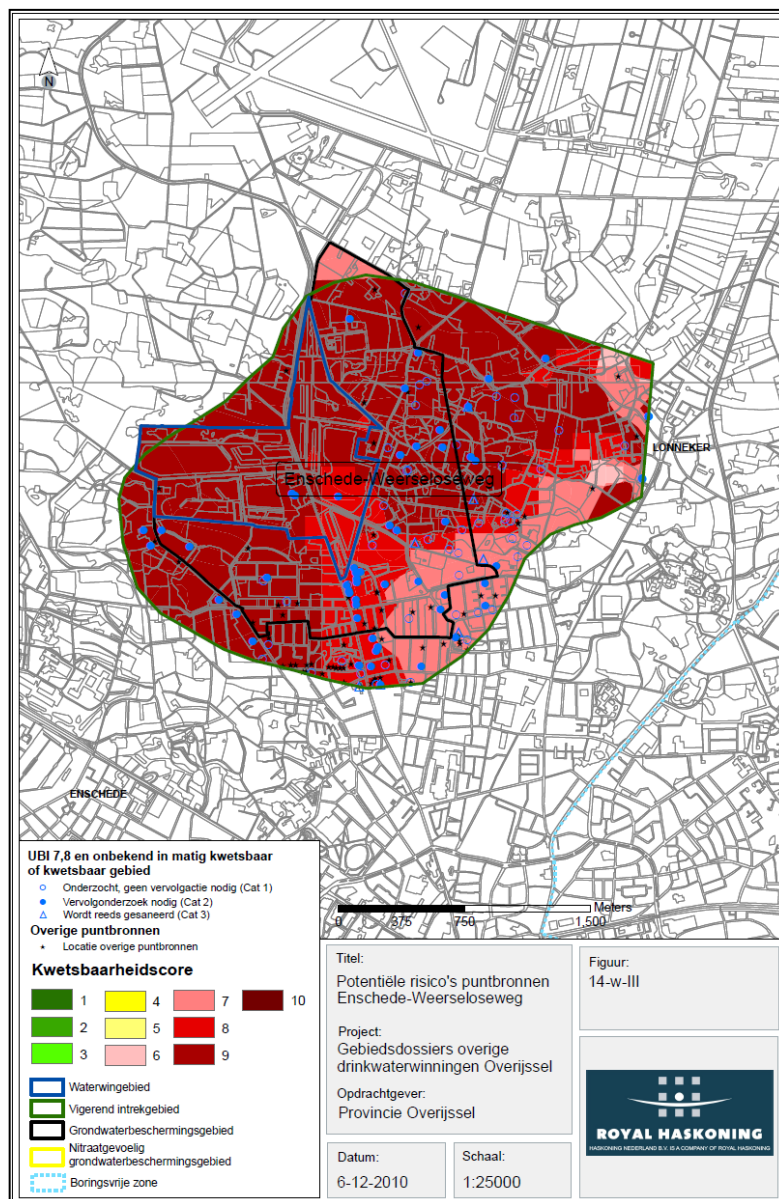
De hoge kwetsbaarheid leidt ertoe dat in een groot deel van het gebied sprake is van een knelpunt. Het gaat hier om zowel stedelijk als agrarisch gebied. Het spaarbekken juist buiten het waterwingebied vormt geen knelpunt voor de winning. Dit aandachtspunt betreft een methodisch artefact omdat het 'gescoord' wordt als oppervlaktewater en het in dit specifieke geval oppervlaktewater betreft dat ten behoeve van de winning geïnfiltreerd is. Op de plekken waar globaal sprake is van een matige kwetsbaarheid, met name in het zuidoosten van het gebied, leidt de kwetsbaarheid in combinatie met de functie (stedelijk danwel agrarisch) tot een aandachtspunt. Op de plekken met een natuurlijke functie is de kwetsbaarheid in combinatie met de functies geclassificeerd als 'geen probleem'.

De aanwezigheid van knelpunten hoeft niet onmiddellijk te betekenen dat er ook daadwerkelijk sprake is van actuele risico's. Het betekent wel dat de winning in het gebied waar sprake is van een knelpunt, dermate kwetsbaar is dat gangbare agrarische en stedelijke activiteiten gemakkelijk aanleiding kunnen geven tot bedreiging van de ruwwaterkwaliteit met nutriënten en/of bestrijdingsmiddelen.

14.3.2 Belasting met puntbronnen

In Enschede-Weerseloseweg zijn de puntbronnen geselecteerd die vallen binnen het gebiedsdossier. Er zijn in totaal 188 puntbronnen aanwezig. Hiervan zijn inmiddels 88 onderzocht en is gebleken dat er geen vervolgacties nodig zijn (categorie I locatie). Voor negen puntbronnen zijn reeds vervolgacties ingezet (categorie III locatie). Voor 91 locaties geldt dat deze verder moeten worden onderzocht (categorie II locatie). Dit betreffen puntbronnen van uiteenlopende aard, van autoreparatiebedrijf tot autowrakkenterrein tot benzine servicestation.

Figuur 14.10 Puntbronnen die een aandachtspunt vormen op basis van de UBI-score, gecombineerd met de fysische kwetsbaarheid van de winning Enschede-Weerseloseweg

In onderstaande tabel 14.2 is voor de puntbronnen die nog verder moeten worden onderzocht (categorie II) weergegeven hoeveel er in niet kwetsbaar, matig kwetsbaar of kwetsbaar gebied vallen.

Tabel 14.2 Aantallen categorie II puntbronnen naar UBI-score en kwetsbaarheid.

UBI-score	Aantal categorie II puntbronnen			
	Totaal	Niet kwetsbaar	Matig kwetsbaar	Kwetsbaar
1-4	7		1	6
5-6	24		8	16
7-8	9		1	8
onbekend	51		9	42

De aanbeveling is om de categorie II locaties daadwerkelijk te onderzoeken. Hierbij ligt het voor de hand om prioriteit te geven aan de puntbronnen die zich in kwetsbaar gebied bevinden en met een hoge UBI-score².

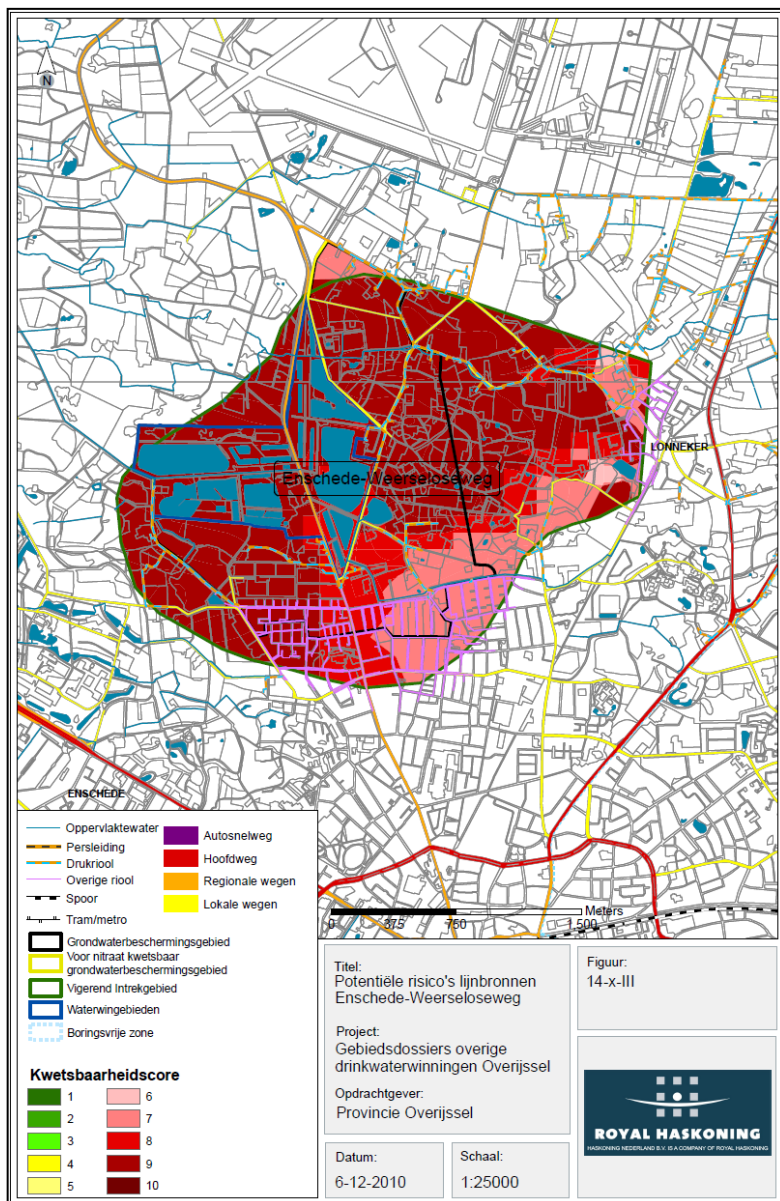
14.3.3 Belasting met lijnbronnen

Vrijwel alle lijnbronnen binnen de winning Enschede-Weerseloseweg doorkruisen kwetsbaar gebied. In het matig kwetsbare deel aan de zuidoostkant van het vigerend intrekgebied komen alleen lokale wegen, riolen, sloten en watergangen voor.

De feitelijke risico's worden mede bepaald door lokale omstandigheden, zoals de mate waarin afstromend wegwater wordt opgevangen (bij wegen), of de ligging ten opzichte van de grondwaterstand (bij riolering en kanalen). Daarom valt zonder nader onderzoek of aanvullende informatie niets te zeggen of de lijnbronnen al dan niet een aandachtspunt vormen. De belasting met lijnbronnen is gezien het type bronnen en mate van kwetsbaarheid van de winning gescoord als een knelpunt, ondanks de goede staat van de riolering.

² De lijst met puntbronnen die als basisdata is gebruikt in het gebiedsdossier Enschede-Weerseloseweg, is in 2007 opgesteld. Inmiddels zijn provincie en gemeenten waarschijnlijk een stap verder met het onderzoeken en eventueel saneren de categorie II en categorie III locaties. Hierdoor is het mogelijk dat een aantal van de aangegeven categorie II locaties inmiddels onder categorie I of III vallen.

Figuur 14.11 Lijnbronnen, gecombineerd met de fysische kwetsbaarheid van de winning Enschede-Weerseloseweg

14.3.4 Planologische bescherming

Waterwingebied en grondwaterbeschermingsgebied

Het waterwingebied van de winning Enschede-Weerseloseweg valt in het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Enschede. Het grondwaterbeschermingsgebied valt binnen de bestemmingsplannen Buitengebied, Enschede Noord, Bolhaar Roessingh en 't Vaneker.

Verbeelding

Op de verbeelding van de verschillende bestemmingsplannen zijn de zoneringen van het waterwingebied en het grondwaterbeschermingsgebied juist weergegeven.

Regels

In de bestemmingsplannen Buitengebied, Enschede Noord en 't Vaneker zijn regels opgenomen ter bescherming van de drinkwaterwinning in het waterwingebied en het grondwaterbeschermingsgebied. In het bestemmingsplan Bolhaar Roessingh ontbreken de regels.

Vigerend intrekgebied

In geen van de bestemmingsplannen is het vigerend intrekgebied opgenomen op de verbeelding of in de regels.

Samenvattend overzicht

Een samenvattend overzicht van de planologische bescherming in bestemmingsplannen is gegeven in tabel 14.2. Hierin is aangegeven of de bescherming van de verschillende type gebieden voldoende geregeld is in de verbeelding en in de regels van het bestemmingsplan.

Tabel 14.2 Samenvattend overzicht planologische bescherming in bestemmingsplannen

Gebied	Bestemmingsplan	Actueel ¹	Type zonering	Verbeel-ding ²	Regels ³
Enschede-Weerseloseweg (gemeente Enschede)	Buitengebied	nee (1996)	wwg ⁴	+	+
			gwb ⁵	+	+
			vig ⁶	-	-
	Enschede Noord	ja (2006)	gwb	+	+
			vig	-	-
	Bolhaar Roessingh	ja (2006)	gwb	+	-
			vig	-	-
	't Vaneker	ja (2005)	gwb	+	+
			vig	-	-
	Lonneker	ja (2006)	vig	-	-

¹ Een bestemmingsplan is actueel wanneer deze minder dan tien jaar oud is.

² Met 'Verbeelding' wordt beoordeeld of de zonering van het gebied overgenomen is op de verbeelding van het bestemmingsplan.

³ Met 'Regels' wordt beoordeeld of de regels bij de functies adequaat zijn voor de bescherming van het gebied. De verbeelding en regels zijn onafhankelijk van elkaar beoordeeld, waardoor beiden een verschillende uitkomst kunnen hebben.

⁴ wwg = waterwingebied; ⁵ gwb = grondwaterbeschermingsgebied; ⁶ vig = vigerend intrekgebied.

14.3.5 Calamiteitenplannen

Algemeen

Risico's voor de drinkwatervoorziening door lijnbronnen zijn deels gerelateerd aan de continue belasting door een dergelijke bron, maar deels ook vanwege calamiteiten. De calamiteiten die voor de belasting van het grondwater relevant zijn, zijn calamiteiten op vaarwegen, het spoor en wegen. De beschikbaarheid van een calamiteitenplan draagt bij aan het beheersen van dergelijke risico's.

De hulpverlening in geval van calamiteiten wordt gecoördineerd door de veiligheidsregio's. Deze veiligheidsregio's hebben een werkwijze waarin afstemming met betrokken partijen - waaronder provincie, waterschap, Rijkswaterstaat, gemeenten – geregeld is. In aanvulling hierop hebben regionale brandweerkorpsen een ambtenaar gevaarlijke stoffen in dienst die adviseert in geval van calamiteiten met gevaarlijke stoffen.

Indien sprake is van verspreiding – of er een vermoeden bestaat dat dit aan de orde is – wordt de bevoegde of beherende instantie(s) geïnformeerd waarvan mogelijk belangen geschaad kunnen worden. Dit betreft in de regel de milieupolitie (overigens geen bevoegde of beherende instantie in dit kader) en of de grondeigenaar en het waterschap. De calamiteit wordt vervolgens, voor wat betreft de dreiging 'waterverontreiniging' conform het calamiteitenplan van de betrokken beheerder of bevoegd gezag aangepakt. Het borgen van het grondwaterbelang en of drinkwaterfunctie van grond- of oppervlaktewater moet dan ook in deze (onderliggende) plannen geregeld worden.

De hoofdweg N737 is in beheer van de provincie, voor zover deze weg buiten de bebouwde kom valt. De overige wegen in het gebied Enschede-Weerseloseweg zijn in beheer van de gemeente Enschede. Vaarwegen komen in het gebied niet voor. Voor de drinkwaterwinning Enschede-Weerseloseweg zijn dan ook de calamiteitenplannen van de beheerders provincie en gemeente relevant.

Provincie

Voor de provinciale wegen is de procedure bij ongevallen/calamiteiten als volgt: bij een calamiteit met bijvoorbeeld lekkende chemicaliën worden eerst de lokale hulpdiensten (o.a. brandweer) opgeroepen. Deze maken vervolgens melding van het incident bij de dienstdoende provinciale coördinator of het provinciale meldpunt. Daar is altijd iemand van de provincie bereikbaar. Mocht het zo zijn dat er chemicaliën in de berm zijn terecht gekomen, dan stuurt de provincie iemand van milieu naar de betreffende locatie om dit vast te stellen. Vervolgens kan er dan een gecertificeerde instantie worden ingehuurd om de plek te saneren. In veel gevallen wordt dan een deel van de bodem afgegraven en opnieuw aangevuld met schone grond. Niettemin is de bescherming van grondwater in dit protocol niet expliciet geborgd. De procedure is (nog) niet vastgelegd op papier en het wil nog wel eens gebeuren dat er door de meldkamer van de hulpdiensten geen melding bij de provincie wordt gemaakt. De afgelopen tijd zit hier echter wel verbetering in.

Gemeente Enschede

De gemeente Enschede kent een Calamiteitengids. Hierin is informatie opgenomen met betrekking tot mogelijke calamiteiten. Tevens zijn richtlijnen opgenomen over de handelwijze in geval van een calamiteit.

Bescherming van het grondwater is niet expliciet geborgd in dit Calamiteitenplan.

14.4 Resultaten analyse en mogelijke maatregelen

Tabel 14.3 Resultaten analyse

Winning	Kwetsbaarheid winning	Ruwater kwaliteit	Belasting			Planologische bescherming	Intrekgebied vanaf maaiveld en zonerings gwb
			Diffuse bronnen	Lijn bronnen	Punt bronnen		
Enschede-Weerseloseweg	3	3 ¹	3	3	3	3	3

¹ Geen informatie over ruwaterkwaliteit. Op basis van de kwetsbaarheid en bedreiging wordt verwacht dat sprake zal zijn van een aandachtspunt c.q. actueel risico.

Tabel 14.4 Toelichting op de resultaten van de analyse (tabel 14.3)

	Geen probleem (1)	Aandachtspunt (2)	Actueel risico (3)
Kwetsbaarheid winning	Weinig kwetsbaar.	Matig kwetsbaar.	Kwetsbaar.
Ruwwaterkwaliteit	Geen verontreinigingen in het ruwwater aangetroffen.	Wel verontreinigingen in ruwwater, maar geen overschrijding van de norm.	Wel verontreinigingen in ruwwater, overschrijding van de norm.
Belasting diffuse bronnen, puntbronnen en lijnbronnen	Combinatie van kwetsbaarheid en belasting leidt niet tot een knelpunt.	Belasting is zodanig, dat het grondig volgen van de ontwikkelingen onder en boven maaiveld voldoende zal zijn.	Nader onderzoek gewenst om de aard en omvang van de bedreiging in te schatten. Dit kan aanleiding zijn voor het opstellen van maatregelenpakketten.
Planologische bescherming	Bescherming via het bestemmingsplan voldoende gewaarborgd.	Nieuw bestemmingsplan is in ontwikkeling, bescherming lijkt in (voor)ontwerp bestemmingsplan voldoende gewaarborgd.	Bescherming via het bestemmingsplan onvoldoende gewaarborgd.
Intrekgebied vanaf maaiveld en zonering grondwater-beschermingsgebied	Consensus over ligging intrekgebied vanaf maaiveld. Berekend intrekgebied komt overeen met provinciale zonering grondwaterbeschermingsgebied waardoor voorkantsturing voldoende geborgd is.	Consensus over berekening intrekgebied vanaf maaiveld. Berekend intrekgebied is groter dan provinciale zonering grondwaterbeschermingsgebied. Noodzaak van aanvullend beleid in de vorm van voorkantsturing wordt nader onderzocht.	De berekening van het intrekgebied vanaf maaiveld dient nader gecontroleerd te worden. In dat geval wordt het berekende intrekgebied in de tekst aangeduid als een 'zoekgebied voor maatregelen'.

Kwetsbaarheid en ruwwaterkwaliteit

De winning Enschede-Weerseloseweg is kwetsbaar door de ondiepe filterstelling en de afwezigheid van goed ontwikkelde scheidende lagen. Gegevens met betrekking tot de ruwwaterkwaliteit van de pomputten zijn in zeer beperkte mate beschikbaar.

Diffuse bronnen

De hoge kwetsbaarheid leidt ertoe dat in een groot deel van het gebied sprake is van een knelpunt. Het gaat hier om zowel stedelijk als agrarisch gebied. Op de plekken waar globaal sprake is van een matige kwetsbaarheid, met name in het zuidoosten van het gebied, leidt de kwetsbaarheid in combinatie met de functie (stedelijk danwel agrarisch) tot een aandachtspunt. Op de plekken met een natuurlijke functie is de kwetsbaarheid in combinatie met de functies geclassificeerd als 'geen probleem'.

Gezien de kwetsbaarheid van het gebied is de aanbeveling om de belasting ten gevolge van het landbouwkundig gebruik nader te onderzoeken en dit gebruik eventueel te extensiveren (voorkantsturing). Voor de stedelijke functies woongebied en bedrijfsterrein is extensivering lastig,

omdat deze functies zich moeilijk laten verplaatsen. Voor deze functies is de aanbeveling om afspraken te maken met terreinbeheerders over een duurzame inrichting en duurzaam beheer.

Puntbronnen

In het gebied komen 91 locaties voor die verder moeten worden onderzocht. Dit betreffen puntbronnen van uiteenlopende aard, van autoreparatiebedrijf tot autowrakterrein tot benzine servicestation. De aanbeveling is om de categorie II locaties daadwerkelijk te onderzoeken. Hierbij ligt het voor de hand om prioriteit te geven aan de puntbronnen die zicht in kwetsbaar gebied bevinden en met een hoge UBI-score.

Lijnbronnen

Vrijwel alle lijnbronnen binnen de winning Enschede-Weerseloseweg doorkruisen kwetsbaar gebied. In het matig kwetsbare deel aan de zuidoostkant van het vigerend intrekgebied komen alleen lokale wegen, riolen, sloten en watergangen voor.

De aanwezige lijnbronnen kunnen niet eenvoudig verwijderd worden. Wel kan in overleg met de eigenaren gekeken worden naar maatregelen om het risico op belasting te verkleinen.

Planologische bescherming

De planologische bescherming van het waterwingebied is goed geregeld. De planologische bescherming van het grondwaterbeschermingsgebied is overwegend goed geregeld; alleen in het bestemmingsplan Bolhaar Roessingh ontbreken regels ter bescherming van het grondwater binnen het grondwaterbeschermingsgebied. De planologische bescherming van het vigerend intrekgebied is niet goed geregeld. In geen van de bestemmingsplannen is het vigerend intrekgebied opgenomen.

De aanbeveling is om, waar deze ontbreken, de verschillende zoneringen in de bestemmingsplannen op te nemen, met de bijbehorende regels.

Calamiteitenplannen

De calamiteiten die voor de belasting van het grondwater in de omgeving van de winning Enschede-Weerseloseweg relevant zijn, zijn calamiteiten op wegen. De beschikbaarheid van een calamiteitenplan draagt bij aan het beheersen van dergelijke risico's.

De wegen in het vigerend intrekgebied en het grondwaterbeschermingsgebied zijn in beheer van verschillende partijen (provincie en gemeente). In de calamiteitenplannen van de provincie en de gemeente is de bescherming van het grondwater ten behoeve van drinkwaterwinningen niet expliciet geborgd.

Intrekgebied vanaf maaiveld en zonering grondwaterbeschermingsgebied

Vanwege de aanwezigheid van verschillende leemlagen in het pakket waaruit wordt onttrokken, is het niet mogelijk om een betrouwbare berekening van het intrekgebied vanaf maaiveld te maken. Voorsnog wordt gebruik gemaakt van de beschikbare zoneringen om daarmee 'zoekgebieden voor maatregelen' te bepalen. De buitenste contour van het vigerend intrekgebied en van het grondwaterbeschermingsgebied wordt daarom aangehouden als grens van het gebiedsdossier.

Als onderdeel van de planologische bescherming, is de aanbeveling om na te denken over de gewenste zonering van het grondwaterbeschermingsgebied. Dit vormt immers de beleidsmatige basis voor de bescherming en het nemen van maatregelen ten aanzien van diffuse bronnen, puntbronnen en lijnbronnen. Op basis van consensus over de berekening, kan de provincie de gewenste zonering vaststellen. Voorts zal de gewenste zonering moeten doorwerken naar de gemeentelijke bestemmingsplannen.